

СЕКЦІЯ ІІ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА;
КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА;
КРИМІНОЛОГІЇ; КРИМІНАЛІСТИКИ;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

Жмур Ю. М.
доцент кафедри кримінального права та процесу
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова,
кандидат юридичних наук, доцент (м. Київ)

**УМОВИ “ЗАКОННОГО ПРОНИКНЕННЯ” ДО ЖИТЛА
ТА ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ ЗА СТ. 162 КК УКРАЇНИ**

Об’єктивна сторона Ст. 162 КК України передбачає зміст злочинної поведінки особи, утворений чотирма альтернативними формами:

- 1) Незаконне проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 2) Незаконне проведення огляду чи обшуку в житлі чи іншому володінні особи;
- 3) Незаконне виселення особи з житла;
- 4) Інші дії, що порушують недоторканність житла.

У своїх попередніх дослідженнях ми описували кожен із форм об’єктивної сторони, то ж тепер вбачаємо потребу дослідити умови “законного проникнення” до житла чи іншого володіння. Зазначені підстави за їх характером можна умовно поділити на дві групи:

- Пов’язані з надзвичайними ситуаціями;
- Пов’язані з охороною правопорядку.

Інколи дослідники проблеми порушення недоторканності житла виділяють ще одну групу законних підстав проникнення до житла, які, втім, не пов’язані ні з охороною правопорядку, ні з ліквідацією надзвичайних ситуацій. До таких підстав С. Я. Лихова, зокрема, відносить випадки, коли покоївки входять у номери в готелях, кімнати в санаторіях та будинках відпочинку тощо для підтримання у них належного санітарного стану. Порядок вчинення таких дій регламентується відомчими інструкціями і положеннями, що також не відповідає ст. 30 Конституції України, але, в принципі, є необхідним в подібних випадках. [1, с. 128]. Вважаємо, що такі випадки

необхідно розглядати як проникнення технічного персоналу до житла, здійснене за згодою власника, оскільки кожна особа при заселенні до готелю, санаторію чи будинку відпочинку зобов'язана ознайомитися із їх внутрішнім розпорядком та неухильно його дотримуватися. Перша група підстав вимагає негайного входження до чужого житла всупереч волі його власника у зв'язку з виникненням пожежі, вибуху, обвалу, землетрусу, затоплення, аварій на комунальних мережах (водо-, газо-, тепло-, електропостачання, водовідведення) або у випадку, якщо є підозри, що в помешканні знаходиться людина, яка терміново потребує медичної допомоги чи особа, яка померла.

Справедливо з цього приводу зазначає В. Т. Маляренко, що не може людина зволікати, коли з чужої квартири іде витік газу, а її мешканці відсутні [2, с. 8].

Законодавча регламентація особливого порядку входження до житла чи іншого володіння, пов'язаного з надзвичайними ситуаціями.

У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням людей чи майна, входження до житла чи іншого володіння особи без згоди законного володільця також дозволяється за умов, які визначені чинним законодавством:

1. Під час гасіння пожежі працівники пожежної охорони відповідно до ст. 34 Закону від 17 грудня 1993 р. "Про пожежну безпеку". [3].

2. У невідкладних випадках, пов'язаних з урятуванням життя людей та майна, для проведення в них огляду та ліквідації аварій без отримання згоди споживача житлово-комунальних послуг, відповідно до Закону України від 24 червня 2004 р. "Про житлово-комунальні послуги".

Законодавча регламентація особливого порядку входження до житла чи іншого володіння, пов'язаного з охороною правопорядку.

З метою охорони правопорядку чинне законодавство України передбачає низку випадків, коли право особи на недоторканність житла чи іншого володіння може бути вимушено тимчасово обмежене.

Відповідні службові особи мають право безперешкодного входження до житла за таких умов:

1. Слідчий чи орган дізнання за погодженням з прокурором у випадку необхідності проведення огляду, обшуку житла, а також примусової виїмки з них або виїмки документа виконавчого провадження (п. 2 ст. 234 КПК України 2012 року), у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, обшук житла чи іншого володіння особи можуть провести без постанови судді (ч. 3 ст. 233 КПК України (2012 року));

2. Працівники Служби безпеки України виключно при безпосередньому припиненні злочинів, розслідування яких віднесено законодавством до компетенції Служби безпеки України [4, п. 7 ч. 1 ст. 25];

3. Співробітники Міністерства внутрішніх справ України, в тому числі Внутрішніх військ, військ Цивільної оборони, Служби безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Збройних Сил України та Державної прикордонної служби України відповідно до їх повноважень можуть здійснювати проведення особистого огляду, огляду речей, транспортних засобів, багажу і вантажів, службових приміщень та житла громадян у випадку введення надзвичайного стану у разі:

– здійснення масових терористичних актів, виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або місцевостей; виникнення масових безпорядків, що супроводжуються насильством над громадянами, обмежують їх права і свободи; спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства; масового переходу державного кордону з території суміжних держав; необхідності відновлення конституційного правопорядку і діяльності органів державної влади посадові особи, залучені до антитерористичної операції у районі проведення операції, мають право входити (проникати) в житлові та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать громадянам, під час припинення терористичного акту та при переслідуванні осіб, які підозрюються у вчиненні такого акту, на територію та в приміщення підприємств, установ і організацій, перевіряти транспортні засоби, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю людей [5, п. 6 ч. 1 ст. 15];

Працівники міліції мають право входити безперешкодно у будь-який час доби у разі переслідування злочинця або припинення злочину, що загрожує життю мешканців, а також при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах, а також перебувати на них за згодою особи до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень. Закон України від 20 грудня 1990 р. “Про міліцію”.

1. Посадові особи податкової міліції, яким для виконання покладених на них обов'язків надаються права, передбачені підпунктом “б” пункту 15 (з урахуванням положень Закону України “Про державну податкову службу в Україні”

2. Державний виконавець при здійсненні виконавчого провадження.

3. Оперативні працівники підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність для негласного виявлення та фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину.

4. Військовослужбовці Управління державної охорони у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

5. Військовослужбовці внутрішніх військ МВС України відповідно до п. 7 ст. 10 Закону України від 26 березня 1992 р. “Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Лихова С. Я.* Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина / С. Я. Лихова. – К., 2006. – 573 с.
2. *Маляренко В. Т.* Про недоторканність житла та іншого володіння особи як засаду кримінального судочинства / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 9. – С. 2-13.
3. Закон України від 17 грудня 1993 р. “Про пожежну безпеку”.
4. Закон України від 25 березня 1992 р. “Про Службу безпеки України”.
5. Закон України від 20 березня 2003 р. “Про боротьбу з тероризмом”.

*Зорка Ю. В.
студентка
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНУ ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 304 КК УКРАЇНИ (ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ЗЛОЧИННУ ДІЯЛЬНІСТЬ)

Боротьба зі злочинністю взагалі та злочинністю неповнолітніх розглядається як головний напрямок кримінальної політики держави. Практика свідчить, що криміногенна ситуація, яка склалася сьогодні в Україні, є постійною характеристикою стану суспільства, істотним дестабілізатором суспільного життя. Як наслідок – втягування в злочинну діяльність значної частини населення. “Звичайно, – зауважує О. М. Костенко, – втягнення однією особою іншої в злочинну діяльність є соціально шкідливим у будь-якому випадку, але підвищену суспільну небезпеку являє собою втягнення в злочинну діяльність неповнолітніх” [3, с. 27].

У законодавстві України вказується, що материнство, дитинство, сім'я перебувають під охороною держави. Серед гарантій зазначеної охорони значення мають гарантії кримінально-правового захисту.

У КК України відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну або іншу антигромадську діяльність передбачено як у загальній нормі, а саме в ст. 304 “Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність”, так і в ряді спеціальних норм, що встановлюють відповідальність за окремі види втягнення в злочинну або іншу антигромадську діяльність.

Досліджувану кримінально-правову норму було б доцільно поділити на дві: “Втягнення неповнолітнього у вчинення злочину” і “Втягнення неповнолітнього у вчинення антигромадських дій”. Такий поділ можна обґрунтувати тим, що суспільна небезпека втягнення у злочинну діяльність набагато більша, ніж суспільна небезпека втягнення в пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми.